Jüdische Pester Zeitung.

יידישע
פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט
דרייטאל וואכענטליך
מאנטאג, מיטטוואך אונד פרייטאג
אונד קאסטעט
פיר אסטערייך-אונגארן
גאנציעהריג 8 גולדען אסטר. וועה.
האלביעהריג 4 גולדען אסטר. וועה.
פירטעליעהריג 2 גולדען אסטר. וועה.
פירס אויסלאנד
גאנציעהריג 9 גולד. — קר. א. וועה.
האלביעהריג 4 גולד. 50 קר. א. וועה.
פירטעליעהר׳ 2 גולד. 25 קר. א. וועה.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פרענומערירען,
אונד דער פרענומעראציאנס-פרייז
בעגיננט מיט דעם עמפפאנגע דעס
ערסטען בלאטטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פעסט,
וויטצנער בולוואר נומ׳ 29.
וואהין מאן אויך דיא פרענומעראציאנס-געלדער צו זענדען בעליעבט.

Nr. 122 זעכצעהנטער יאהרגאנג | בודאפעסט, מיטטוואך י׳ חשון ה׳תרמ״ה. | Budapest, 29. Oktober 1884

פאליטישע רונדשוי.

I. דיא וויררען אין קראאציען.

אין דען לעטצטען צוויא וואכען וואר דיא אויפמערקזאמקייט דעם גאנצען לאנדעס, פארציגליך אבער דער יודענהייט דיעזעס לאנדעס אין איינעם זאלכען מאסע דען פארגאנגען אים אבגעארדנעטענהויזע צוגעוועגדעט, (וואר דאך דיא אדרעססדעבאטטע אייגענטליך ניכטס אנדערעס אלס איינע יודענדעבאטטע), איבעדיעס איזט דער רוים אונזערעס בלאטטעס פ א ר ד ע ר ה א נ ד *) איין זא בעשראנקטער, דאס וויר, אונד מיט אונס פיעלע אנדערע בלאטטער דער הויפטשטאדט, האבסט וויכטיגע ערייגניססע דעס אויסלאנדעס, יא זעלבסט זאלכע, דיא זיך אין אונזערער נאכסטען נאהע, אין דעם לאנדע אונזערער „קראאטישען ברידער" אבשפיעלטען, איסער אכט צו לאססען געצוואונגען וואַרען, אונד דאך וואַרען געראדע דיא לעטצטען 14 טאגע אן זאלכען עראייגניססען בעזאנדערס רייך.

ווערפען וויר פאר אללעם איינען בליק נאך קראאציען היניבער: אונגארן שטעהט היער איף איינעם פייערשפייענדען בערג, אין דעססען אינגערעם עס גאר געוואלטיג גאהרט אונד קאכט אונד פאן דעם מאן נור ניכט וויס, וואנן ער אויסברעכען ווירד. געבע גאטט, דאס עס אינזערער רעגיערונג געלינגע, דען אויסבריך איבערהויפט צו פערהינדערן!

זייטדעם וויר איבער דיא בייששפיעללאזען שקאנדאלע, וועלכע דר׳ דאוויד שטארטשעוויטש אונד דעססען פארטייא אים אגראמער לאנדטאגע פעראנשטאלטעטען, בעריכטעט האבען, זינד אין קראאציען דיא לאנדטאגסוואהלען פאר זיך געגאנגען. דיא שטארטשעוויטש-פארטייא, וועלכע פריהער 14 מיטגליעדער צאהלטע האט אין דער וואהלשלאכט 11 נייע בעצירקע געוואָנגען (דער גאנצע לאנדטאג בעשטעהט, אויס 120 אבגעארדנעטען) אונד צאָג אלס פארטייא פאן 25 מיטגליעדערן זיעגעסשטאלץ אין דען לאנדטאג איין. וויא ביא אונס דיא אנטיסעמיטען, זא האבען אין אגראם דיא שטארטשעוויטשאנער גלייך ביא דער אדרעססדעבאטטע איהר קראפטע פערזוכען וואללען. ביז צור דעבאטטע איזט עס יעדאך גאר ניכט געקאממען. דאוויד שטארטשעוויטש רייכטע נאמליך אים נאמען זיינער פארטייא איינען אדרעססענטוואורף איין, דער ניכט נור אין אונערהארטער וויזע געגען אונגארן לאוציעהט אונד דיא פאללשטאנדיגע לאזרייסונג פאן אונגארן פאדערט, זאנדערען אין וועלכעם אויך דיא קראנע אין איינער וויזע בעהאנדעלט ווירד, אלס אב דער קאניג אין בעצאהלטער בעאמטער דעם קראאטישען לאנדבענס ווארע, דעם דיא געוואלטיגען מיילהעלדען דאמיט דראהען, דאס זיא איהם איהרע גנאדע ענטציעהען ווערדען, ווענן ער אין דער צוקונפט ניכט נאך איהרעם ווילען האנדעלן ווירד.

דאס דער ענטוואורף ניכט איינגערייכט, דאס איבער דענזעלבען אים לאנדטאגע ניכט פערהאנדעלט ווערדע, דאס צו פערהינדערן שטעהט ניכט אין דער מאכט דער מאיאריטאט דעס לאנדטאגעס אונד אין דער הויזאָרדנונג איזט פיר איינען זאלכען פאלל עבענפאללס ניכט פארגעזארגט. דער לאנדטאגספראזידענט, מירקא האַרוואט, זאה זיך אלזא צו איינעם שריטטע געצוואונגען, וועלכער איינציג אין זיינער ארט דאשטעהט. ער ערקלארטע נאמליך פייערליך, דאסס דאס קראאטישע פאלק מיט אויפריכטיגער טרייע אונד ליעבע אן זיינען קאניג האנגט, אונד דאס דער אדרעססענטוואורף, וועלכער זיך אין אונעהרעביעטיגער וויזע געגען דען געליעבטען קאניג אויסערט, פאם פאלקע אונד פאם לאנדטאגע פערדאממט ווירד. —

וואס נאכהער געשאה, דאס צו בעשרייבען איזט אונמאָגליך. דיא שטארטשעוויטשאנער ערהאבען אין ווטהענדעס געשרייא אונד פעראורזאכטען איינען זאלכען שקאנדאל, וויא איהן נאך ניכט איינמאל דער קראאטישע לאנדטאג ערלעבט האט. — „עלענדער!" „ער זאלל וידערופען דער פערלימדער!" „ער האט ניכט דאס רעכט אים נאמען דעם פאלקעס צו שפרעכען, דער מאדיארענהונד!" „דאס פאלק פערטרעטען וויר, אונד ניכט דיא מאיאריטאט, דיא איינע דיעבסבאנדע איזט!" שריען דיא שטארטשעוויטשאנער ווילד דורכאיינאנדער. דער פראזידענט וואללטע שפרעכען, דא שריע דאוויד שטארטשעוויטש מיט מאכטיגער שטיממע: „קיין וואָרט דארף ער רעדען, ביז ער ניכט ווידערופט אונד אים פערציהונג ביטטעט!" אונד ווידער פלאגען דיא אונפלאטהיגסטען טיטעל אן דיא קאפפע דער מאיאריטאט. „איהר האבט אן דיא אונגארישען רייבער דאס לאנד פערקויפט, אונד יעטצט איבט אייער שורקישער פראזידענט פערראטה אן דיא וואהרען פערטרעטער דעס פאלקעס!" ברילטע דער אלטע אנטאן שטארטשעוויטש (ברודער דאווידס) דען דאס פאלק וויא איינען אבגאטט פערעהרט.

דיא זיטצונג מוסטע אייפגעלאזט ווערדען, אונד אלס דער פראזידענט אם נאכסטען טאגע דאס וואָרט ערגרייפען וואללטע, וויעדערהאלטען זיך דיעזעלבען שקאנדאלע אונד מוסטע עבענפאללס אייפגעלאזט ווערדען. עס וואורדען פערהאנדלונגען אנגעקניפפט, דער פראזידענט וואללטע איינע בעשוויכטיגענדע ערקלארונג אבגעבען, דיא שטארטשעוויטשאנער וואללטען יעדאך פאן ניכטס אנדערעס וויססען, אלס דאס דער פראזידענט ווידערופען אונד פייערליך אום פערציהונג ביטטען מאגע. אלס דיא שטארטשעוויטשאנער איהר פארהאבען פארטזעטצטען אונד טאג פיר טאג שאנדליכע שקאנדאלע מאכטען, אום דען פראזידענטען ניכט צום וואָרטע קאממען צו לאססען, פאסטע ענדליך דיא מאיאריטאט דען בעשלוסס, דיא גאנצע שטארטשעוויטש-פארטייא פאן 8 זיטצונגען אויסצושליעסען. דיעזע מאסרעגעל מוסטע מיט הילפע פאן שענדארמען דורכגעפיהרט ווערדען, דענן דיא שטארטשעוויטשאנער וואללטען מיט געוואלט אין דען לאנדטאג איינדרינגען. אין דען נאכסטען זיטצונגען וואורדע, דא זיך אים פאלקע איינע געפאהרליכע גאהרונג צייגטע, דיא בעשראנקונג דער פרעססעפרייהייט אויסגעשפראכען אונד דיא שוואורגעריכטע פיר דריא יאהרע אויפגעהאבען.

דיא פרעסספערגעהען ווערדען וואהרענד דיעזער צייט פאר אָרדענטליכען מיטגליעדערן געבראכט ווערדען מיססען; פערנער וואורדע דיא הויזאָרדנונג רעווידירט אונד דעם פראזידענטען איינע גראססערע מאכט דען שקאנדאלמאכערן געגעניבער איינגערייםט, זא דאס דיא פערורזאכער פאן שקאנדאלען אויך איף איינע צייטדויער פאן 60 זיטצונגען אויסגעשלאססען אונד צו גראססען געלדשטראפען פערארטהיילט ווערדען קאננען, פאר דערען בעצאהלונג זיא דען לאנדטאג ניכט בעזוכען דירפען.

דיעזעס ענערגישע פארגעהען געגען דיא שקאנדאלמאכער איזט צום גראססטען טהיילע דאס פערדיענסט דעס באנוס גראפען קוהען הערדערוואַרי, דעם „מאדיארישען פאנדורען" וויא איהן דיא שטארטשעוויטשאנער נעננען, דער פאן דער מאיאריטאט קראפטיג אונטערשטיטצט ווירד.

זייט צוויא טאגען איזט דער קראאטישע לאנדטאג ווידער אים 13 אבגעארדנעטע ארמער געוואָרדען; דיא „לינקע" פערליעס נאמליך פאר־געסטערן פרייוויללי‍ג דיא בעראטהונג, נאכדעם איהר אנפיהרער דיא ערקלארונג אבגעגעבען האט, דאס זיינע פארטייא זא לאנגע ניכט אן דען בעראטהונגען טהיילנעהמען ווירד, ביז דער לאנדטאג ניכט פאללשטאנדיג זיין ווירד.

דיעזע אים 13 אבגעארדנעטען בעשטעהענדע „לינקע" בעלעהרטע נאיך דיא מאיאריטאט דאריבער, דאס איהר טרייבען איין גענעט צוויי דרינגעס זייא, נאכדעם דורך דען אויסשלוס דער שטארטשעוויטשאנער 25 בעצירקע דעס לאנדעס אונפערטרעטען זינד. אלס דיא העררען דען זאאל לארמענד פערליעסען, בעמערקטע שפאטטיש דער רעגיערונגס-פערטרעטער מיסקאטאָוויטש, דאס דעם דען העררען עטוואס צו שפאט איינגעפאללען איזט. (דיא שטארטשעוויטשאנער וואורדען נאמליך שאן פאר מעהרערען טאגען אויסגעשלאססען אונד דיא „לינקע" נאהם רוהיג אן דען בעראטהונגען טהייל.)

זא בעראטהעט דענן יעטצט דער קראאטישע לאנדטאג, מיט אויסנאהמע דער קליינען סערבענפארטייא, אהנע אפפאזיציאן, — וואס נאטירליך פיעל בעקוועמער איזט. וויא לאנגע דיעזער צושטאנד דויערן ווירד אונד וואס שאן דיא נאכסטען טאגע ברינגען ווערדען, ווער מאג דאס פארויסזאגען??

II. דיא צושטאנדע אין בעלגיען.

פאן אייראפאאישער וויכטיגקייט אונד בעדייטונג איזט דיא אימגעשטאלטונג, וועלכע אין דען לעטצטען טאגען אין בעלגיען פאר זיך געגאנגען איזט. מאן וואר אין אייראפא פאן יעהער געוואָהנט בעלגיען אלס איינע דער פעסטעסטען זיילען דעס ליבעראליסמוס צו בעטראכטען. צום טיעפסטען שמערצע אללער עדלען אונד ליבעראלען מאנגער דיעזעס וועלטטהיילעס, שיען דיעזע זיילע געשטירצט צו זיין אונד שאן פירכטעטע מאן, דאס דער ליבעראליסמוס אין אייראפא זיינע ראללע בערייטס אויסגעשפיעלט האט. ווענן שאן זעלבסט אים פרייען בעלגיען דיא מאנגער דעם ריקשריטטעס אונד דער פינסטערניסס דיא אבערהאנד געווינגען קאנגטען. — דיא „שווארצען" וועניגסטענס וואַרען אויסערארדענטליך בעפליססען, דיעזע אנזיכט צו פערברייטען

---

*) וויר ווערדען מיט נאכסטעס הילפע שאן אין דער נאכסטען צייט אין דיא אנגענעהמע לאגע פערזעטצט זיין, אונזער בלאטט, דורך איינע שטאנדיגע בייל אגע צו פערגראססערן, זא דאס וויר זאמטליכע וויכטיגען פארגאנגע דעס אויסלאנדעס גענויא צו פערציייכנען אונד צו בעשפרעכען אין דער לאגע זיין ווערדען.

ווירוואוסטען ניכט אָב וויר דאס שאָנע העבראָאיש אָדער דען אונפּערגלייכליך שאָנען פּאָרטראג דעם אויסגעצייכנעטען מאנגעס בעוואונדערן זאָללען. דער שאָנע זעגענסשפּרוך לויטעט וואָרטליך וויא פּאָלגט:

מי שברך אבותינו אברהם יצחק ויעקב בכל מכל כל, ויחוננם בשיבה טובה להיות זקנים ושבעים, ולהאריך שנותיהם ממספר מאת שנה ומעלה, הוא יברך וישמור וינצור את הגביר הנכבד השר הגדול מרינו רב ר' משה בן החבר ר' דוד אליהו, המפורסם בכל קצוי ארץ לשם ולתהלה ולתפארת בשם: סיר מאָזעס מאָנטעפּיאָרע באראָנעט. זה משה האיש שם נפשו בכפו וילך ארצה בני קדם, לפני מלכים התיצב, להיות לפה ולמליץ בעד אחינו בני ישראל, הנתונים בצרה ובשביה, להוציאם מעבדות לחרות: הוא משה, אשר נשאו לבו פעמים רבות להרים רגליו אל הררי יה וליסד בארץ הקדושה ועל אדמת ירושלים בתי תלמוד תורה ובתי מרפא חולים. ללמד לצעירי עם ישראל תורה ועבודה, לרפאות אומללים ולהחיות נדכאים, בעבור שהראשים והטובים דקהלתינו עדת פעסט המפוארה נודרים צדקה בעבורו, ובשכר זה הקב"ה יאריך ימיו ושנותיו בטוב ובנעימים, ויחדש כנשר נעוריו וירים קרנו בגדלה והצלחה, ככחו היום, יום מלאת לו מאה שנה, כן יחליף כחו עוד רבות בשנים עד בלי די, וקוי י"י יחלופו כח, וכמו שהגיע לזמן הזה כן יגיע למ'עדים ולפרקים אחרים שמחים כאלה, למען יזכה להודות לד' בימי זקנתו על רוב חסדו אשר גמל עליו, ולהללו ולשבחו בקרב ישראל אחיו, ועיניו תחזינה: שוכן ישראל בטח, ויקוים בו מקרא שכתוב: ומשה בן מאה ועשרים שנה לא כהתה עינו ולא נס לחה. וכן יהי רצון ונאמר אמן!

ראבבינער דר' סאמועל קאָהן היעלט דאנן איינע יענער הינרייסענד שאָנען רעדען, וויא וויר זיא זעלבסט פאָן דיעזעם אויסגעצייכנעטען קאנצעל-רעדנער גיר זעלטען צו האָרען בעקאָממען. (דיא רעדע האָרטען איך צאהלרייכע כריסטען אן.) ער פּערגליך דיא היימיגע לאגע דעם יודענטהומס מיט דער ארכע(תבה) נחים. „דיא ווילדען פלוטהען דעם האססעס אונד דער פערפאָלגונג לאססען איזראעל נירגענדס רוהע, נירגענדס זיכערהייט פינדען. דיא טויבע וואר'ס, וועלכע דיא פריידענבאָטשאפּט בראכטע, דאס דיא ערדע ווידער פריי איזט. אונד דיא טויבע אונזערער צייט, סיר מאָזעס מאָנטעפיאָרע, דען אונס דער אללמאכטיגע צום טראָסטע געשענקט אונד ערהאלטען האט, טרוג נאך 3 וועלטטהיילען דען געפאנגענען אונד אונשולדיג אונטערדריקטען פרייהייט אונד ליכט. מיט איהם וואר דער גאָטט אונזערער פּאָטער, דענן וואָהין ער זיינען פוס זעטצטע, דא וואורדען טהראָנען געטראָקנעט אונד טראָסט אונד פריידע צאָג אן שטעללע דער פערצווייפלונג איין. אונד איך ווירוואָללען, אינדעם וויר דיא ערהאבענע טויבענריינע אונד טויבענוייסע געשטאלט מאָזעס מאָנטעפיאָרעס אלס דאס ביישפּיעל איינעס עבטען אונד וואהרען יודען פאָר אונזערען גייסטעסאויגען פאָראיבער-ציעהען לאססען, אויסדויער אונד מוטה שאָפּפען אונד מיט שטאָלץ אונד פערטרויען אונס זאגען: איין פאָלק, דאס זאָלכע מאָנגער אויפּצוווייזען האט, ווירד ניכט אונטערגעהע', זאָנדערן עווינ בעשטעהען. "דיא רעדע, וועלכע איבער איינע שטונדע וואָהרטע, שלאָס מיט איינעם שאָנען געבעטע פיר דען געפייערטען אונד עדלען גרייז, דען דער אללגיטיגע צו אונזערער פריידע נאָך לאנגע, לאנגע ערהאלטען מאָגע.

וויר ערזוכען אונזערע געעהרטען פּרענומעראנטען אונד פריינדע זיך מיט איהרען צושריפטען נור די-רעקט אן אונזערע רעדאקציאָן צו ווענדען אונד דיא אדרעססע איממער דייטליך וויא פאָלגט אנצוגעבען:

יידישע פעסטער צייטונג
וואיטצנער בולוואר נוממער 29,

Jüdische Pester Zeitung
Waitzner-Boulevard Nr. 29, Budapest

געשעפטסבעריכט.

פעסטער-פרייזע.

קאָרן 6,80—7,10 גולד. פער קאססא.

גערסטע פוטטער-וואארע 6,—6·20 גולד. מיטטעל-וואארע 7—7. 50 גולד.

קוקורוץ 6,50—6,75 גולד.

האפער 6.25—6.60 גולד.

רעפּס (קאָהל) באנאטער פּרימא צו 12.50—12,75 גולד. —

מעהל-פּרייזע (פער 100 קילאָגראַמם זאממט זאק: פרייא אב פעסט:) נומ' 0: 16 גולד. 70 קר. נומ. 1: 16 גולד. 20 קר. נומ. 2: 15 גולד. 60 קר. נומ. 3: 14 גולד. 80 קר. נומ. 4: 14 גולד. 20 קר. נומ. 5: 13 גולד. 40 קר' נומ. 6: 12 גולד. 50 קר. נומ. 7: 11 גולד. 80 קר. נומ. 8: 11 גולד. — קר. נומ. $8\frac{1}{2}$: 9 גולד. 60 קר. נומ. $8\frac{3}{4}$: 7 גולד. 60 קר. פיינע קלייע —.4 גולד. גראָבע קלייע 3 גולד: 80 קרייצער.

הילזענפריכטע: ערבסען אונגארישע 9—11 גול לינזען 7—9,50 גול. פיזאָלען גראָסע ווייסע 9.75—10,25 גול. צווערגל-באָהנען 11,25—11.50 גול. ראָהע הירזע 6.25 גולד' הירזע בריין 11—11.50 גול. מאָהן גרויער 23.50——.25 גולד. בלויער 26 28 גולד. קיממעל 28—30 גול. מאָהאַרזאמען —, — גול. (אללעס פער 100 קילאָ.)

שפּיריטוס. נייע מעטהאָדע. אים קליינען 29.50 גול, אים גראָסען .29 גול. אלטע מעטהאָדע —.32 — 32.25 גול' אללעס פער 10000 ליטער-פּראָצענט.

צוועטשקען. באָסנישע אין זאק 19 64 גולד. סערבישע 19.10 גול.

צוועטשקענ-מוס (לעקוואר) באנאטער 20, — 20,50 גולדען.

האָניג גאַליציער פער אָקטאָבער 32—35 גולד.

וואכס ראָהער 143 גולדען.

קנאָפּפערן, אונגארישע 14.50 גולד. —

קלעעזאאמען, אונגארישע 54—56 גלו.

ראָטהקלעע, 57—58 גולד.

ריבאָל, צו .36 גולד. פערטרצ.

רעפּס-קוכען, 5.85 גולד.

אונשליטט, (חלב) .48—49 גולד.

פעטראָלעאום, 34.75— .25 גולד.

שאָפּפעללע. אם מארקטע וואורדען ציקא 15000 שטיק פערשיעדענער גאטטונגען פערקויפט. או' צ': דייטש-וואָללינע 2,60—2,80 גול. באטשקער אונד באנאטער 2,80—3,20 גולדען פער פּאאר, סערבישע אונד בולגארישע 128—135 גול. פער 100 שטיק. באָסנישע אונד קראָאטישע 46—48 גולד. פער 56 קילאָ. (אללעס פער 2 פערצענט

לאממ-פעללע. באָנאטער 85—95 גול, סערבישע 102—105 גול, דייטשוואָללינע 40—50 גול. (פער 102 טשיק.)

לעדער, געפאקטעס פּפונדלעדער פאָן 26—28 ק' 174—176 גולד. איינמאל פערזעצטע טערצען פאָן 10—15 קילאָ, 172—174 גולד. צווייטאל פערזעצטע טערצען 16—18 קילאָ 170—172 גולד. אונד דריימאל פערזעצטע טערצען 19—22 קילאָ 174—176 גולד. — אָבער-לעדער: קוה-הייטע נענערבטע 5 — 6 קילאָ 225—245 גולד. גנעצאָגענע 6 — 7 קילאָ 220—235 גולד.

קאלב-פעללע, נענערבטע 6—8 קילאָ 345—375 גולד. ברוינע 9—12 קילאָ 445—465 גולד.

הייטע פער — קילאָ, טראָקענע אונגארישע אָכסענ-הייטע — קילאָ צו 112 — 114 גולד. — דעטטאָ קוה-הייטע — קילאָ 108 — 110 גולדען. ראָסהייטע —.10 — 11.50 גול פיטטלינגע 118 — 120 גול. (אללעס פער פּאאר.) קאלבפעללע מיט קאָפּפע 190—195 גולד. אָהנע קאָפּפע 205—215 גולד.

שאָפּוואָללע. אין פּאָריגער וואָכע וואר דאס גע-שאָפּט בעססער, עס וואורדען 1500 מטרצ. פערקויפט. או. צ. בעססערע קאממוואָללען 82—84 גול. פעססערבאָרען איינ-שורען צו 61—62 גולד. שטאָפּוואָללע צו 86—91 גולד' אוטערגעאָרדנעטע פעהלערהאפטע איינשור 65 בין 72 גולד' פערעדעלטע ציגאיא 51—54 גולד' (אללעס פער 56 קילאָ).

וויענער פרייזע.

ווייצען, פערקויפט וואורדען 22000 מעטערצענטנער פרייזע: אונג.-ווייצען 77—.78 קילאָ 8.25 — 8.35 גולדען פער מעטערצענטנער.

קאָרן (נייא), אונגארישעס 72—73 קילאָ 6.85—7.25 גול. פער מעטערצ'

האפער אונגארישער 6.65 — 6.75 גולדען פער מעטער-צענטנער.

גערסטע סלאוואָנישע 60—64 קילאָ 7 50—9.50 גולדען.

לאָטטאָציעהונג פאָם 25 אָקטאָבער 1884.

בודאפעסט	60	37	59	45	76
ליניץ	81	57	31	17	46
טריעסט	20	12	82	28	44

פערא‍נטוואָרטליכער רעדאקטאָר: מאקס סאבאָלטשי.

פרוכט- אונד מעהל-פּרייז-טאבעללע.

ווייצען	קוואליטעט פער העקטאָל	פער 100 קילאָגראמם
נאָרד-אונגארישער	75	7.60— 7.55
" "	76	7,70— 7.55
" "	77	7.80— 7.75
" "	78	7.90— 7.85
" "	79	8.—— 7.95
" "	80	8,10— 8.05
" "	81	—.———.—
		—.——:—
פעסטער-באָדען	75	7,85— 7.65
" "	76	7.95— 7.80
" "	77	8,05— 7.90
" "	78	8.15— 8.—
" "	70	8.25— 8.10
" "	80	8.35— 8.20
" "	81	—.———.—
ווייסענבורגער	75	7.85— 7.65
"	76	7,95— 7,80
"	77	8.05— 7.90
"	78	8,15— 8.—
"	79	8.25— 8.10
"	80	8.35 — 8.20
"	81	—.———.—
	75	7.95— 7.75
טהייס	76	8,50— 7.90
	77	3.15— 8.—
"	78	8.25— 8.10
"	79	8.35— 8.20
"	80	8.45— 8,30
"	81	—.———.—

פריכטע	קוואליטעט פער העקטאָל	פער 100 קילאָגראמם
קאָרן נייע	72—70	7.10— 6.85
גערסטע מאלץ	60	6,60— 6.25
" פוטער	62	7.90— 7.90
האפער	41	6.35— 6.—
קוקורוץ באנאטער	75	6,70— 6.65
דעטטאָ אנדערער	73	6,95 – 6,60
הירזע	—	6.50— 6.20

טערמין-פרייזע (פער 100 קילאָ):

ווייצען	פער	הערבסט	7,85
"	"	פריה-יאהר	8,40
"	"		—.—
קוקורוץ	"	יולי-אויגו'	5.87
נערסטע	"		—.—
האפער	"	פריה-יאהר	6.54
"	"	הערבסט	6.15
רעפּס	"	אויג.-סעפּ.	12,$\frac{4}{8}$

זאק מעהל		fl.	kr.
נוממער	0	16	70
"	1	16	20
"	2	15	60
"	3	14	80
"	4	14	20
"	5	13	40
"	6	12	50
"	7	11	80
"	8	11	—
"	$8\frac{1}{2}$	9	60

דער זאק צו 100 קילאָגראם מיט זאק פרייא באהן

	fl.	kr.
שפּיריטוס אלטע מעטהאָדע פרעסהעפע	32	25
" נייע " קארטאָפעל	28	—

קורז-טאבעללע פאָם .25 אָקטאָבער

געלדקורז	fl.	kr.
זילבער-אַשיאָ	100	
דוקאטען	5	76
עמפעריי-אונגארישע 8 גולדען גאָלד.-שטיק	9	69
דייטשע רייכסבאנקנאָטען	59	80
20 מארק-שטיקע	11	96
פאפּיער רובעל	1	23

לאָזע.	fl.	kr.
1854-ער לאָזע 4-פּראָצענ. שטאאטס-לאָזע	124	50
1860-ער גאנצע	135	—
דעטטאָ האלבע	142	—
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	172	50
דעטטאָ 50	171	—
אונגארישע-פּרעמיען-לאָזע צו 100 גולד.	114	75
טהייסאל-לאָזע	115	50
קאָמאָ רענטענשיינע	40	25
סירקען-לאָזע	21	—
קרעדיט-לאָזע	178	25
קלארי-לאָזע	40	75
דאָנוי-דאמפּשיפּ-פאהרט-לאָזע	115	—
אינזבּרוקער-לאָזע	19	—
קעגלעוויטש-לאָזע צו 10 גולדען	19	—
קראקויער לאָזע 20	18	75
אָפנער-לאָזע 40	41	75
פּאלפי-לאָזע 40	37	75
רודאָלף-לאָזע 10	18	50
סאלם-לאָזע 20	55	75
זאלצבורגער-לאָזע 20	21	75
סט.-גענאָאס לאָזע 40	49	75

לאָזע	fl.	kr.
סטאניסלוי לאָזע צו 20 גולדען	23	50
טריעסטער לאָזע 100	128	—
דעטטאָ 50	68	—
וואלדשטיין-לאָזע 20	28	25
ווינדישגרעץ 20	39	—
וויענער-לאָזע	123	25
אָסטר. באָדען-קרעדיט-לאָזע	—	—
סערבישע פּרעמיען-אנלעהע	32	—

ווערטה-פאפּיערע.	fl.	kr.
אונגארישע גאָלדרענטע 6%	123	—
דעטטאָ צו 4%	93	30
אָסטר. גאָלד-רענטען שטייער פרייא	103	—
אונגארישע פּאפּיער-רענטע	88	85
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	100	50
טעמעשוואַרער באנאטער	100	—
זיעבענבירגישע	99	75
גאליציש	102	—
באָהמישע	106	50
קראָאטישע אונד סלאוואָנישע	100	—
אונגארישע איזענבאהן-אנלעהען	142	75
ווינצעהענט-אבלאָזונגס-אָבליגאציאָנען	98	25
פּפאנדבריעפע דער אונגארישען באָדען-קרעדיט צו 5% פּראָצענט	101	—
דער אונגארישען היפּאָטהעקען באנק צו 5% פּראָצענט	101	30
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדען-קרעדיט-אנשטאלט צו 5% פּרעצ.	99	75
דער אָסט.-באהן 1869	97	—
נאָרד-אָסט-באהן 5%	97	—

Eigenthümer Wittwe Frau M. REIS. Verantwortlicher Redacteu MAX SZABOLCSI. Budapest, : 1884. Druck von Sam· Márkus, Grosse-Kronengasse Nr. 23.

דא דעלעגאציאָנען.

דיא אונגאַרישען דעלעגירטען וואֶהלטען דען גראַפען לודוויג טיסא צו איהרעם פּראֶזידענטען אונד דען קראָנהיטער יאָזעף פאָן סלאַווי צום וויצעפּראֶזידענטען. דער פּראֶזידענט עראָפפנעטע דיא ערסטע זיטצונג דער אונגאַרישען דעלעגאַציאָן מיט איינער זעהר שאָנען רעדע, אין וועלכער ער דען פיר לאַנגע צייט געזיכערטען פריעדען בעטאָנטע, וועלכער עס ערמאָגליכט, דאס דיא טהאֶטיגקייט דער פּאַטריאָטען גאַנץ דער פערבעססערונג דער איננערען צושטאַנדע דעם לאַנדעס זיך צווענדע. „דיא פריעדענסצייט, אויף וועלכע וויר איסזיכט האבען" זאגטע גראַף טיסא, „זאָלל ניכט איינע צייט דעם ניכטסטהונס, זאָנדערן איינע צייט דער ארבייט זיין. אָהנע ארבייט קאַנן זיך ניעמאַנד ערהאַלטען, היער מוס יעדערמאַנן אַרבייטען. נעהמען וויר אונס אויך אין דיעזער בעציעהונג אם ערסטען אונגאַרן, אַם קאָניגע, איין ביישפּיעל, דער אין זיינען בעמיהונגען אים אינטערעססע דעם אללגעמיינען וואָהלעס פאָן ניעמאַנדעם איבערטראָפפען ווירד. (אללגעמיינע, שטירמישע עליענרופע.) זיין ערהאבענעס ביישפּיעל מאָגע אונס צום פלייס אנשפּאָרנען, אונד דאָמיט דאסזעלבע יע לאָנגער אונזער לייטשטערן זיין קאָננע, פלעהען וויר דען העררן דעם הימעלס, דאס ער דאס ביטטען דער נאציאָן ערהאָרען אונד דאס טהייערע לעבען אונזערעס געליעבטען קאָניגס צור בעגליקונג זיינער פאָלקער ביז צור אייסערסטען גרענצע מענשליכען לעבענס ערהאלטען מאָגע. (דיא מיטגליעדער דער דעלעגאציאָן ערהאָבען זיך אונד בראַכען אין לאַנגע אנהאלטענדע בעגייסטערטע עליענרופע אויס.)

דאס באָרשעט, וועלכעס נאכהער דער געמיינזאמע פינאנצמיניסטער בעניאמין קאללאי איבערבראכטע, פאָרדערט דיא בעוויללינג פאָן 116,297,600 גילדען, (אום 1,180,778 גילדען מעהר אלס אים פאָריאהרע) פיר געמיינזאמע אויסגאבען. (אונגאַרן שטייערט בעקאַנגטליך 30 פּערצענט צו דיעזען אויסגאבען ביא.)

אונטער דען 40 דעלעגירטען בעפינדען זיך 2 יודען: מאַרטין וואהרמאַנן אונד קאַרל שוואב אונד 4 געוועזענע יודען: מאַקס פאַלק, פריעדריך הארקאני, אונד דיא באַראָנע אלבערט אונד בעלא וואָדיאנער. וואהרמאנן אונד פאלק נעהמען אלס אייסשיסס-רעפערענטען האָבסט וויכטיגע שטעללונגען איין.

אלס גאסט דער אונגארישען הויפּטשטאדט גענאָסס דיא אָסטערייכישע דעלעגאציאָן דאס פאָררעכט, פאָם קאָניגע פריהער עמפפאַנגען צו ווערדען. — אום האלב צוואָלף אוהר וואַרען דיא אָסטערייכישען דעלעגירטען בערייטס אין דער אָפנער האָפבורג פערזאממעלט. דיא מייסטען ערשיענען אין שווארצעם פראַק, דיא שטאאטסווירדענטראגער אונד דיא מיליטאַרס אין אוניפאָרם, דיא פּאָלען דאַגעגען אין גלאַנצענדער נאציאָנאלטראכט. אום צוואָלף אוהר וואורדען זיא אין דען טהראָנזאאל געלייטעט, וואָ באלד דאראויף אויך זיינע מאיעסטאַט מיט דען באנגעהערען דעם רייכעס איינגעטרעטען וואר. נאכדעם דער קאָניג זיך אויף דען טהראָן ניעדערליעס, ריכטעטע דער פּראֶזידענט דער דעלעגאציאָן דר׳ סמאָלקא אן זיינע מאיעסטאַט איינע רעדע, אין וועלכער ער דיא הולדיגונג דער דעלעגאציאָן דעם קאָניגע צו פיסען לעגטע אונד פערזיכערטע, דאס דיא דעלעגאציאָן אללעס טהון ווירד, וואס צור אייפרעכטערהאלטונג דער ארמעע אונבעדינגט נאָטהווענדיג איזט, זיא ווערדע אבער אויך דיא שטייערפאָהיגקייט אונד דיא לאַגע דער בעפאָלקערונג אין בעטראַכט ציעהען. אויף דער האָכבעדייטזאמען אנטוואָרט, וועלכע זיינע מאיעסטאַט ביידען דעלעגאציאָנען ערטהיילטע, מיססען, בעזאָנדערס פאָלגענדע שטעללען הערפאָרגעהאָבען ווערדען:

„דיא בעגעגנונג, וועלכע איך יינגסט מיט איהרען מאיעסטאַטען דעם קאיזער פאָן רוסלאנד אונד דעם דייטשען קאיזער האטטע, באָט מיר ניכט נור דיא ערווינשטע געלעגענהייט, מיינע הערצליכען בעציעהונגען אויך צו דעם רוססישען קאיזערהויזע צו ערנייערן, זאָנדערן צייגט צוגלייך פאָן דער פאָללען איבעראיינשטיממונג דער דריא מאָנארכען אונד איהרער רעגירונגען, דיא צום וואָהלע איהרער פאָלקער נאָטהווענדיגען גרונדלאגען דעם פריעדענס אונד דער רוהע צו ערהאלטען אונד צו זיכערן. (לעבהאפטע האָכרופע.) אויף וואהרונג דער פערטראגע אונד געגענזייטיגעם פערטרויען באזירט, זאָלל דיעזע איינמיטהיגקייט איינע אכטונגגעביטענדע פריעדענסבירגשאפט בילדען, דערען היילזאמע ווירקונגען — איך בין דאפאָן איבערצייגט — ניכט נור אונס, זאָנדערן אללען פאָלקערן צוגוטע קאָממען ווערדען.

דער אונגארישען דעלעגאציאָן ערטהיילטע דער קאָניג דיזעלבע אנטוואָרט. זיינע מאיעסטאַט ריכטעטע דאנן אן יעדען איינצעלנען פראגען, דיא זיך אויף דעססען ווירקונגסקרייז אָדער פּריוואטלעבען בעצאָגען. פאָר דען קראָאטישען דעלעגירטען אייסערטע זיך דער קאָניג מיט טיעפער ענטריסטונג איבער דאס „אבשייליכע טרייבען" דער שטארטשעוויטש-פארטייא. (זיעהע אונזערען ערסטען ארטיקעל.)

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (נאכוואהלבעוועגונג.) אין ניערעדיהאזא, דעססען אבגעאָרדנעטער יוליאוס שאָמאָדי זיין מאנדאט ניעדערלעגטע, האט דיא ליבעראלע פארטייא גאבריעל פעטשי, דען זאָהן דעס רייכסטאגס-פּראָזידענטען קאנדידירט, וואָהרענד דיא אנטיסעמיטען דען אדוואָקאטען קארל הודאק אייפגעשטעללט האבען. — אין עפעריעס ווירד אין פאָלגע דער ערנעננונג אלבערט בערזעוויטש צום ערסטען מיניסטעריאלראטהע, עבענפאללס איינע נאכוואהל שטאטטפינדען. דיא ליבעראלע פארטייא האט בערייטס דען עפעריעסער אדוואָקאטען דר׳ יוליוס שמידט איינשטיממיג אלס קאנדידאטען אויפגערופען. אייסער דיעזען ביידען ווערדען נאך אין 8 בעצירקען נאכוואהלען שטאטטפינדען.

* (דיא מאָנטעפיאָרע-פייער.) קאָניגין וויקטאָריא פאָן ענגלאנד האט אן סיר מאָזעס מאָנטעפיאָרע אים אנלאסס זיינעם הונדערטסטען געבורטסטאגעס איין אייגענהאנדיגעס בעגליקווינשונגס-שרייבען געריכטעט. ווער דא וויס, וועלכע גרענצענלאָזע פערעהרונג אונד ליעבע סיר מאָנטעפיאָרע פיר זיינע קאָניגין העגט, דער ווירד זיך אויך דיא אונגיגע פריידע לייכט פאָרשטעללען, וועלכע דיעזעס אללערהאָכסטע האנדשרייבען דעם אללפערעהרטען יובילאר פערורזאכט האט. פאָם דייטשען קאיזערפּאאר איזט סיר מאָנטעפיאָרע עבענפאללס בעגליקווינשט וואָרדען. דער בירגערמייסטער פאָן וויען אונד 70 געמיינדעראטהע זאנדטען אם 24-טען דיעזעס מאָנאטעס אים נאמען דער שטאדט וויען אין בעגליקווינשונגס-טעלעגראמם נאך ראמסגאט, דעם אייפענטהאלטסאָרטע דעם עדלען גרייזעס. צאהללאָז זינד דיא דעפּעשען אונד שרייבען, דיא אויס אללען געגענדען דער ערדע נאך ראמסגאט איינליעפען. מאָנטעפיאָרע זעלבסט פייערטע זיינען הונדערטסטען געבורטסטאג דאדורך, דאס ער 2000 פפונד שטערלינג (20,000 גילדען) אן ארמע פערטהיילען ליעס. דיא היעזיגע איזראעליטישע אָרטהאָדאָקסען-געמיינדע בעגינג דיא מאָנטעפיאָרע-פייער פאָרגעסטערן אים גראָססען טעמפעל דעם ארצישען הויזעס, דער פאָן אנדעכטיגען געפיללט וואר. דא זיינע עהרווירדען העררן ראבבינער שרייבער אונפּעסליך וואר, מוסטע דיא פעסטרעדע אונטערבלייבען. דאס געבעט וועלכעס פאָן לאָנדאָן איינגעשיקט וואורדע, שפּראך מיט דעם ספר תורה אין דער האנד הערר מאָרטין לאָפּפּלער. אונזערער רעדאקציאָן זינד ביז היינטע אויס 53 געמיינדען בעריכטע צוגעקאָממען, דיא אונס פאָן דער אבהאלטונג דער מאָנטעפיאָרע-פייער פערשטאנדי-

---

מיט בליקקען, וויא בליטצע דעם מעערעס, אונד מיט וואָרטען, וויא דיא דאָננער דער בערגע, מיך צור קאָניגין דער ערדע צו מאכען! וואָללטעסט דוא ניכט פעלזען אויף פעלזען טהירמען אונד מיר איינען טהראָן דאפאָן בויען? וואָללטעסט דוא ניכט מיר אויס שטערנען איינע קראָנע פלעכטען: אונד נון האסט דוא מיך בעטראָגען אונד הינטערגאנגען. דוא ביזט קיין קאָניג, קיין פירסט, ביזט ניכט דער מעססיאס, דער זאָהן דאווידס! דער נעבעל צערדיננט אונד איך ערקעננע דיך אלס איינען בעטריגער, דער מיך אום מיינעס לעבענס גליק אונד האָפפנונגען בעשטאָהלען. דאפיר זאָללסט דוא אונטער מיינען ראכעהאנדען פערבלוטען."

„ראכעל!" ריעף סאבאטהאי אויסער זיך, „ראכעל, דוא ביזט וואהנזיננינ! דיין געטייעסטער שטאָלץ האט דיך צור טאָללען פוריע געמאכט."

פאָן זיינער האנד אן דיא ברוסט געשטאָססען, טוימעלטע זיא צוריק אונד ערוואכטע אם באָדען מיט איינעם שווערען זייפצער אויס דער בעפאנגענהייט איהרעס ווידערנאטירליכען צושטאנדעס. סאבאטהאי וואר מיט געשטרייבטעם האאר אויס דעם צימער ענטוויכען.

דיא צווייטע שיידונג.

נאך פיער טריבען וואָכען, דיא סאבאטהאי מייסט אויסער דעם הויזע צוגעבראכט אונד וואהרענד דערזעלבען ער איינע הארטע אונד שטירמישע וואָרטוועכזעל מיט צאדיק אונד דעססען זאָהנען, יא מיט ראכעל זעלבסט געהאבט, ליעס דיעזער זיינען שוויעגערזאָהן פאָר דאס ראבבינאלגעריכט פאָרלאדען אויס דעמזעלבען גרונדע, אויס וועלכעם דאוויד ראָזאנעס דאסזעלבע געטהאן האטטע, איהן אנצוהאלטען, דאס ער דיא זיסען פפליכטען דער עהע אונד דער ליעבע ערפיללע, אָדער ראכעל דען שיידעבריעף געבע. אויך זיא, דיא רייצענדע, שטאָלצע, דיא קאָניגליכע געשטאלט האטטע ער ניכט בעריהרט; איהר לאַגער וואר איינזאם געבליעבען, וויא דאס לאַגער טהאמארס. איהרע וואנגע וואר פאהל אונד איינגעפאללען; פאָן דער שווינדעלנדען האָהע איהרער שטאָלצען פּלאָנע העראבגעשטירצט, וואר זיא צערשמעטטערט. זיא פערצאָג קיינע מיענע, איהר אויגע האטטע קיינע טהראָנע, איהר מונד קיינען קלאַגעלויט, אלס איהר סאבאטהאי דען שיידעבריעף גאב. זיא פראגטע ניכט נאך איהם, אלס ער דאס הויז פערלאססען האטטע, אבער אללנאכטליך וואנדעלטע זיא, וויא איינע מיט געשפענסטערהאפטעם לעבען אויף אויגענבליקקע ערפיללטע לייכע, אין דען רייטען דיעזעס הויזעס אונד בעקלאגטע מיט שוירליכען טאָנען איהר פערלאָרענעס קאָניגטהום, דאס איהרען וואכען אין איהרער זעעלע גרויזטע. אָפט אויך שמיקטע זיא זיך אין זאָלכען נאכטען מיט דער קראָנע, דעם מאנטעל אונד דעם סצעפּטער, דיא ער זאָ פעראכטליך פאָן זיך געשלידערט, אונד געבאָט דער ערדע אונד דעם מעער, דעם מאָנד אונד דען שטערנען אלס קאָניגין, אלס אויסערוואָהלטע דעם מעססיאס. צוווילען אויך ערגריפף זיא דאס שווערט, דאס מאן איהר ניכט גענאָמען האטטע, אונד צאָג דאמיט אויס, דיא וועלט פיר דען פיגען מעססיאס צו עראָבערן, וויא זיא איהן נאננטע, אום זיך דאנן מיט איהם אין איהרע הערשאפט צו טהיילען. מייסט בראך זיא אבער צולעטצט אין איין טראָסטלאָזעס, מאַרקערשיטטערנדעס יאממערגעשרייא אויס, דאס זיא אין גאנצליכע אפאטהיע (אבשפאננונג, גלייכגילטיגקייט) פערזענקטע, אונד אויס דיעזעם געלאַנגטע זיא ערסט שוואך אונד אבגעשפאננט, ווידער צום פריעדלאָזען בעוואוסטזיין. שפעטער וואָרען דיא גליעדער איהרער פאמיליע פאָלל פורכט, דאס איהר צושטאנד אין גאנצליכען וואהנזינן איבערגעהען ווערדע.

דער שם המפורש.

עס שיען, אלס זייא סאבאטהאי דער ראכע זיינער פיינדע נון אונרעטטבאר פערפאללען. יענער ערעלויגן דעס אלטען ראָזאנעס, דער דען ווירדיגען גרייז פאָן יעדער ליידענשאפטליכען פערפאָלגונג סאבאטהאיס אבגעהאלטען, וואר קורבאנאָ פרעמד, אונד יע טראָסטלאָזער דער צושטאנד זיינער טאָכטער וואר, אום זאָ פורכטבארער וויטהעטע דער מאנן געגען דען אורהעבער דעסזעלבען. דיא פאמיליען ראָזאנעס אונד קורבאנאָ, זייט געראומער צייט שאָן איינאנדער פיינדליך געגענאיבער שטעהענד, פאנדען זיך יעטצט ווידער צוזאממען, אונד וועגן אויך ראָזאנעס קיינען אנטהייל אן דען פערשוואָרונגען געגען דען יונגען, מאכטלאָזען ראבבי נאהם, זאָ וואָרען זיינע קינדער — טאמאר אויסגענאָממען — אונד פאָרציגליך ציפּאָרא דאבייא אם טהאטיגסטען, אונד באלד בעשטאנד איין איננינעס בינדניסס צווישען איהר אונד צאדיק. זאָ וואָרען דיא צווייא רייכסטען יודענפאמיליען סמירנאס, נעבסט איהרעם זעהר גראָססען אנהאנגע, סאבאטהאיס מאכטיגע אונד איינפלוססרייכע האססער אונד ביטטערסטען פערפאָלגער.

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

אונד געוויססע בעטרייבענדע ערשיינונגען אין מאנכען זאנסט ליבעראלען שטאאטען שיענען דיעזע אנזיכט צו בעקרעפֿטיגען. גאטטלאב, עס איזט אנדערס געקאממען! אין בעלגיען וויעניגסטענס האט דער ליבעראליסמוס צור פֿריידיגען איבערראשונג אללער פֿרייזינניגען, וויעדער די אבערהאנד געוואננען.

וויר האבען זיינערצייט מיטגעטהיילט, דאס די ליבעראלע פארטייא בעלגיענס, אין דערען האנדען זייט פֿיעלען יאהרען די רעגיערונג דעם רייכבעזונגטען לאנדעס רוהעטע, וואהרענד דער לעטצטען וואהלען (אים מאנאטע יוני) די מאיאריטאט פֿערלארען האט. שפאלטונגען אין דער אייגענען מיטטע אונד צאהלרייכע אנדערע פֿעהלטריטטע דיעזער פארטייא, האבען איהרע ניעדערלאגע פֿעראורזאכט. די קאטהאלישע פארטייא, וועלכע אלס זיעגער אויס דען וואהלען הערפֿארגינג, איזט זאפֿארט מיט דעם פאפסטע אין פֿערבינדונג געטרעטען אונד צווישען ראם אונד ברישסעל, די פֿריהער די ביטטערסטען פֿיינדע וואַרען, ענטשטאנד באלד דאס צוקערזיססעסטע פֿערהאלטניסס. די ערסטע טהאט דער פֿראממען רעגיערונג וואר, דאס זיא די שולען דען האנדען דעם שטאאטעס ענטריסס אונד דען גייסטליכען אויסליעפֿערטע. דאס בעלגישע פֿאלק ריעב זיך די אויגען, אלס אב עס פֿאן איינעם באזען טרוימע ערוואכט וואַרע. עס ערקאננטע די געפֿאהר, וועלכע עס זעלבסט איבער זיך הערויפֿבעשוואָרען האט, יעדאך צו שפּאַט. די בירגערמייסטער זאממטליכער גראססערען שטאָדטע דעם לאנדעס וואנדטען זיך ביטטענד אן דען קאניג. ער מאגע דען נייען געזעטצען זיינע אונטערשריפֿט פֿערזאגען. דער „שטאאטסמאנן אם טהראנע" ווי קאניג לעאפאלד II. מיט רעכט גענאנט ווירד, ערקלארטע יעדאך, ער האבע די פֿערפֿאססונג דעם לאנדעס בעשוואָרען, אונד ער ווערדע זיינעם איידע טרייא בלייבען, דער איהן פֿערפֿפֿליכטעט, די געזעטצע, וועלכע איהם די רעגיערונג אונד די פֿאם פֿאלקע געוואהלטע פארלאמענטס-מאיאריטאט פֿארלעגט, צו סאנקציאנירען. הייטע איזט עס די ליבעראלע פארטייא, זאגטע דער קאניג, שפּאַטער ווירד עס מאגליכערוויזע די אנדערע פארטייא זיין, די אין אהנליכעם פֿערלאנגען אן מיך ריכטען ווירד; איך ווערדע וועדער יעטצט נאך שפּאַטער איינען טרייבורך בעגעהען. די בירגערמייסטער קעהרטען טיעף בעטריבט היים, אונד דער קאניג זעלבסט קאנטע זיינען שמערץ נור שווער בעמייסטערן, דענן קאניג לעאפאלד II. (שוויעגערפֿאטער אונזערעס קראנפּרינצען). געהארט בעקאנטליך מיט זיינער גאנצען זעעלע דעם ליבעראליסמוס אן. די אויפֿרעגונג אים לאנדע איבער דאס טרייבען דער ריקשריטטליכען רעגיערונג אונד דער פארלאמענטס-מאיאריטעט שטיעג מיט יעדעם טאגע; באלד קאם עס צו ליידענשאפֿטליכען אויפֿטריטטען אונד ווילדען אויסשרייטונגען. אן מעהרערען ארטען ווארדען די קלאסטער אונד די גייסטליכען אנגעגריפֿפֿען אונד טהאטליך מיסהאנדעלט. דאך דאס שרעקטע די רעגיערונג ניכט אב. אימער וויטער גינג זיא — צוריק, אימער צוריק, אונד עבען גינג זיא דאראן, איהרע האנד אויך די שאנסטע ערדונגענשאפֿט בעלגיענס, אויך די רעליגיאנספֿרייהייט צו לעגען, אלס זיא אינערוואַרטעט איינען שלאג ערהיעלט, דער איהר, דער איבערמיטהיגען, איינמאל דען גאראוס מאכטע.

די רעגיערונג האטטע איהרען פֿעסטעסטען האלטפּונקט אין דען געמיינדעפֿארשטעהונגען געהאבט, וועלכע איהר אויך צום גראססען טהיילע צום זיעגע פֿערהאלפֿען האבען. דיעזע רעגיערונגספֿריינדליכען געמיינדעפֿארשטעהונגען, זינד נון **פֿערשוואונדען**, אלס אב זיא אין ווילדער שטורמווינד ווענגעפֿעגט האטטע. פֿאר איינגען טאגען פֿאנדען נאמליך אים גאנצען לאנדע די געמיינדעוואהלען שטאטט, אונד דא וואר עס אלס אב זיך די געזעללשאפֿט דאס פֿערשפּרעכען געגעבען האטטע, זיא וואללע די איינמאל בעגאנגענען פֿעהלער גוטמאכען. אללעס ראפּפֿטע זיך אויף, אללעס פֿעראייניגטע זיך אום דען ליבעראליסמוס אויס דען קלויען דער שווארצען צו רעטטען, **אונד עס איזט איהנען געלונגען**. אבטצעהנטעל דער בעלגישען געמיינדען זינד הייטע אין דען האנדען דער ליבעראלען, וועלכע ענטשלאססען זינד — אונד דאס האבען זיא אללע אויסגעשפּראכען — עס אויפֿס אייסערסטע אנקאממען צו לאססען אונד דען פֿעראָרדנונגען דער רעגיערונג ניכט נור ניכט נאכצוקאממען, זאנדערן דענזעלבען **דירעקט ענטגעגענצוארבייטען**.

נאך דיעזען געמיינדעוואהלען קאנטע די רעגיערונג אונמאגליך לאנגער אם רודער פֿערבלייבען, וועען זיא דאס לאנד ניכט דירעקט אין די ארמע דער רעוואלוציאן יאגען וואללטע, אונד וועען זיא דאס אויך וואללטע, זא קאנטע עס דער קאניג ניכט וואללען. דער מיניסטערפּרעזידענט ווארד צום קאניגע בערופֿען, אונד איינע שטונדע שפּאַטער וואר עס מיט דער הערשאפֿט דער גייסטליכען צו ענדע. דאס גאנצע מיניסטעריום האט זיינע דעמיססיאן איינגערייכט אונד זייט פֿארגעסטערן פֿיהרט בערייטס איין נייעס **פֿארבלאזעס** מיניסטעריום די אנגעלעגענהייטען דעם לאנדעס. דאס נייע מיניסטעריום איזט אויס האהערען בעאמטען צוזאממענגעזעטצט, אונד ווירד די אויפֿגאבע האבען **דאס פארלאמענט אויפֿצולאזען אונד די נייוואהלען אויסצושרייבען**. די קאטהאלישע פארטייא מוס עס נאך דיעזען עראייגניססען איינזעהען, דאס אין בעלגיען קיין באדען פֿיר איהר ווירקען פֿארהאנדען איזט. דארט וואו איינמאל די זאננע געשיענען האט, ווירד די אויסברייטונג דער פֿינסטערניסס פֿאן ניעמאנדען געווינשט.

III. די ברוינשווייגישע פֿראגע.

ברוינשווייג איזט איין קליינעס הערצאגטהום אין דייטשלאנד, דעססען הערצאג פֿאר איינגען טאגען אהנע מאנגליכע נאכקאממען געשטארבען איזט. לויט ברוינשווייגישעם ערברעכט איבערגעהט אין דיעזעם פֿאללע די הערצאגסקראנע אין דען בעזיטץ דעם הערשערס פֿאן האנאווער. נון איזט אבער דער קאניג פֿאן האנאווער, דא ער זיך אים יאהרע 1866 דען נייען צושטאנדען אין דייטשלאנד ניכט פֿיגען וואללטע, פֿאן ביסמארק איינפֿאך אלס דעם טהראנעס פֿערלוסטיג ערקלארט אונד דאס קאניגרייך, פּריסען איינפֿערלייבט וואָרען. דער קראנפּרינץ פֿאן האנאווער, דער אין דער אסטעררייכ-אונגארישען ארמע דיענסטע גענאממען האט, בעאיילטע זיך זאפֿארט נאך דעם טאדע דעם ברוינשווייגישען הערצאגס אהנע פֿריהער ביי ביסמארק אנצופֿראגען, דען טהראן פֿאן ברוינשווייג צו בעשטייגען — פֿאן אסטעררייך אויס. ער ערליעס נאמליך איין מאניפֿעסט, אין וועלכעם ער זיינען טרייען ברוינשווייגישען אונטערטהאנען אנציינטע, דאס ער די רעגיערונג זיינעס לאנדעס איבערנאממען האבע. דען דייטשען באדען וואגט דער פרינץ נאטירליך ניכט צו בעטרעטען, דא ביסמארק אין זאלכען פֿאללען קיינען שפאס פֿערשטעהט; הינגעגען שיקטע ער זיינען געזאנדטען נאך בערלין אב, אים דעם קאיזער פֿאן דייטשלאנד זיינע טהראנבעשטייגונג אנצוציינען. דער געזאנדטע ווארדע יעדאך ניכט עמפּפֿאנגען אונד דאס ברוינשווייגישע פֿאלק ווארדע אנגעוויעזען, רוהיג אבצוווארטען, וואס דער שטאאטסראטה אין בערלין בעשליעסען ווירד.

IV. אויפֿשטאנד אין אלבאניען (איראפּאאישע טירקייא).

אינטער דער אנפֿיהרונג אמער עפֿפֿענדים איזט אינטער דען אלבאנעזען איין אויפֿשטאנד געגען די טירקישע רעגיערונג אויסגעבראכען. די מייטערער פּלינדערטען 3 דארפֿער אויס אונד מעטצעלטען די בעפֿעלקערונג ניעדער. מאן פֿירכטעט, דאס זיך די טירקישען זאלדאטען דען אויפֿשטאנדישען אנשליעסען ווערדען.

פֿאָלליעטאָן.

די אָפּפֿער דער קאבאלא.

היסטארישער ראמאן אויס דעם 17-טען יאהרהונדערט.

(60-טע פֿארטזעטצונג.)

„שוויינע, פֿערזוכערין!" אנטוואָרטעטע סאבאטהאי אים ענטשיעדענען טאנע. „אללע דיינע ווארטע זינד פֿערגעבענס. איך קאנן, איך ווערדע ניכטס טהון, וואס דו ווילסט, וואס דו זא געביעטעריש פֿערלאנגסט. ניעמאנד קאנן וויססען, וואנן די פֿרוכט רייף איזט, אלס איך אללײן. — קאָמם, די גאסטע ווארטען אונזער! פֿערפֿלוכט זייא דער לאקענדע פֿונק, דען דו מיר ביעטעסט!"

אונד די ליכטער אומוועהענד אונד אויסלאשענד, צאג ער דען פֿארהאנג פֿאר. די קראנע פֿיעל קלירענד צו באדען, דער גלאנץ דעם פּורפּורס ערלאש.

„הא, פֿיינער שוואכלינג!" ווישהעטע ראכעל, ניכט הערען מעהר איהרער זינגע, איהרער ווארטע אים בלוטיגען קאמפֿפֿע דער פֿערצווייפֿלונג. „דו ביזט ניכט דער מעססיאס! מאמאר האטטע רעכט!"

ווי פֿאן איינער שלאנגע געביססען, פֿוהר סאבאטהאי צוריק; ער האטטע איינען מארדערישען דאלכשטיך אין זיינער זעעלע עמפּפֿאנגען.

„זאגסט **דו** זא?" שפּראך ער ענדליך מיט איבערפֿליעסענדער ביטטערקייט. „ניין, **דו** ביזט איינע בעטריגערין, די איך נון ערקעננע. דיינע אבזיכט ווירד מיר קלאר; איך האבע דיך דורכשויט: דו ביזט מיר פֿערראכטליך." אונד מיט אבשייא אין וואָרט אונד בליק, וואנדטע ער זיך אום צו געהען.

יעטצט קעהרטע איהרע בעזינונג צוריק, מיט איהר די ערקעננונג איהרער טראָסטלאזען לאגע. אונד אבערמאלס צו זיינען פֿיססען שטירצענד אונד זיינע קניע אומפֿאססענד, יאממערטע זיא: „ביים הייליגסטע אונזערעס פֿאטער! ביי אללעם, וואס דיר הייליג איזט, סאבאטהאי, פֿערלאססע מיך זא ניכט! איך וואר וואהנזיננינג, אלס איך דאס ווארט שפּראך. איך ליעבע דיך, איך ערקעננע דיך אן, סאבאטהאי!"

„זא פֿאלגע מיר!" פֿערזעטצטע ער פֿראסטיג.

וואנקענד אן זיינעם ארם טראט זיא אין דען גארטען אונטער די האררענדען גאסטע. פֿערוואונדערטע בליקטען זיא צאדיק אונד דעססען זאהנע אן, וויא מאנכער אנדערע. אונגעשטארט ארדנעטע זיך דער צוג, אונד לאנגטע אים הויזע אן. היער האטטע מאן קוים אן דאס מאהל געדאכט; די בעזארגער דעססעלבען האטטען **אנדערע דינגע** ערווארטעט. ראכעל ווארדע אהנמאכטיג אונד מוסטע הינויס געטראגען ווערדען. איינע אללגעמיינע פֿערשטימונג בעמייסטערטע זיך דער גאסטע, אונד פֿיעלע ענטפֿערנטען זיך, עהע דאס מאהל בעגאננען האטטע. אללע פֿארשליכקייטען מוסטען וועגפֿאללען, מיט באנגען געפֿיהלען שטאנד איינער נאך דעם אנדערן פֿאן דער טאפֿעל אויף אונד שליך דאפֿאן. אויך צאדיק אונד זיינע זאהנע וואַרען פֿערדריסליך ווענגענאנגען. איינע שטונדע שפּאַטער וואר דאס האכצייטסהויז לער. אונד אויך סאבאטהאי גינג ערנסט אונד בריטענד אין דער שטורמנאכט אן דאס מעעראופֿער הינויס, זיין יונגעס וייב דער פּפֿלעגע איהרער דיענערינגען איבערלאססענד.

ערסט נאך איינגען שטונדען קעהרטע ער בערוהיגט צוריק אונד שיקטע די דיענערינגען שלאפֿען. אויך ראכעל שליעף; ער בעטראכטעטע זיא איינען אויגענבליק: איהרע ציגע קאמען איהם ענטשטעללט פֿאר. דאנן פֿערפֿינגטע ער זיך אין זיין געמאך אונד בעגאנן, דא איהן דער שלאף פֿלאה, צו שטודירען. פּלאטצליך שפּראנג די טהיר אויף, ראכעל טראט מיט אויפֿגעלאזטעם האאר, אים ווייסען נאכטקלייד, בלייך אונד אין דער איינען האנד איינע קערצע האלטענד, די ניכט בראננטע, אין דער אנדערן איינען לאנגען דאלך, לאנגזאם הערײן. איהרע אויגען וואַרען צוואר ווייט געאפֿפֿנעט, שטארטען אבער גלאנצלאָז אונד אונבעוועגליך, וויא דאס געבראָכענע אויגע איינעם טאָדטען, פֿאר זיך הין; די אויגאפּפֿעל וואַרען שויערליך הערויסגעטרעטען, אנצוזעהען וויא ערלאשענע שטערנע. זיא גאבען דעם מארמארגעזיכט, אין וועלכעם ניכט די לייזעסטע גערפּענרעגונג צוקטע, איינען אונבעשרייבליך גרויענהאפֿטען אויסדרוק געשפּענסטישען טאָדעס. דען איהר לאנגזאמעס פֿארטבעוועגען נאך ערהאהעטע. סאבאטהאי בעבטע אין שטיללעם ליישלאָזען ענטזעטצען. זיין אויגע שייעטע פֿאן דער גייסטערהאפֿטען נאכטוואנדלערין צוריק, די געפֿיהלע זיינעס הערצענס וואַרען ביים ערסטען בליק ערשטאררט, דען ער אויך די אין איהרע אלטע קראנקהייט פֿערפֿאללענע געוואָרען האטטע.

„דו האסט מיך בעטראָגען," זאגטע זיא מיט האָהלער שויערליכער גראבעסשטימע, „דו פֿערשפּראכסט מיר